

A MAGYARSÁG POLITIKAI AKTIVITÁSÁRÓL*

Hónapok óta tárgyalja a magyar sajtó ezt a kérdést. Eltekintve a Kolozsvárt megjelenő *Új Világ* című lapnak egészen izoláltan álló felfogásától, amellyel már a gyulafehérvári határozat idején jónak látta a Romániához való csatlakozását kimondani és saját maga részéről az önrendelkezési jogot gyakorolni, a magyar sajtó legértékesebb és legbecsültebb reprezentánsai a politikai szervezkedés időpontját még ma sem látják elérkezettnek, és kizárólag a kulturális és gazdasági téren való önvédelmi munkát tartják szükségesnek.

A sajtó és a sajtón kívüli szószólói ezen álláspontnak rendszerint igen burkoltan és homályosan fejtik ki ezen állásfoglalásuk indokait.

Teljesen tisztán nem állapítható meg, mi az a leküzdhetetlen akadály, mely ebben az élet-halál küzdelemben az erős magyar kezeket lekötve tartja, mi gátolja meg a magyarságot abban, hogy a legnyíltabb és legelszántabb politikai harcot felvegye akkor, mikor napról napra látja, hogy védelem híján, hogy pusztítják el durva kezek a magyarságnak még kevés megmaradt javait.

Sejtem, hogy egyik lényeges ok mi lehet. A tradicionális jogászi és politikai képességekkel bíró magyar vezető társadalom, úgy látszik, a passzivitásával kívánja dokumentálni, hogy a mai politikai helyzet megteremtésében semmi része sincsen, azt igazságtalannak tartja, és nem óhajtja részvételével szankcionálni a mai kaotikus állapotokat.

Én nem tudok erre az álláspontra helyezkedni. Az aktív politikai harc még nem involválja, hogy mi ezt a reánk zúdult katasztrófát meglepéssel fogadtuk volna, hogy a helyzet fixírozásához hozzájárultunk volna, avagy önrendelkezési jogot gyakorolva, bármely szerzett jogunkról önként lemondottunk volna.

Épp ezért, ezen álláspont világos leszegezése után akcióba kell hogy lépjünk.

A mi feladatunk egyszerű és nem vitás: ugyanazt kell most tennünk, mint amit a magyar nemzetgyűlés a napokban már meg is tett. A magunk részéről is elismerni, vagyis ratifikálni a trianoni békeszerződést.

Szívünkben a legnagyobb fájdalommal, lelkünkben a kegyetlen igazságtalanságnak teljes tudatával, de ratifikálnunk kell! Ratifikálni, elismerni a jelenlegi helyzetet, konstatálni a tényleges állapotokat, és ez alapon keresni az új orientációt. Ez az egyetlen módja annak, hogy erős, kitaró küzdelemmel, törvényes úton kivívjuk magunknak, legalább azon jogokat és biztosítékokat, melyeket új államunk törvényei, és különösen a ratifikált békeszerződés a mi részünkre garantál.

Ezek a jogok és biztosítékok igen értékesek és le nem becsülendők.

Tudvalevő ugyanis, hogy a szövetséges és társult hatalmak, a monarchia területén alakult utódállamoknak a nemzeti kisebbségek helyzete tekintetében nem adtak teljes szuverenitást.

Az utódállamoknak előzetesen ki kellett nyilatkoztatniok, hogy hozzájárulnak e kérdésben mindazon feltételekhez, amelyeket a szövetséges és társult hatalmak a nemzeti kisebbségek védelme céljából megállapítani szükségesnek tartanak.

Minden lelkiismereti aggály nélkül, emelt fővel kell tehát kijelentenünk: „a megkérdésünk nélkül önrendelkezési jogunk legcinikusabb és legkegyetlenebb elkobzásával egy más állam szuverenitása alá kerültünk, és most, a békeszerződés életbe lépésével, ipso facto román állampolgárok lettünk”.

Román állampolgárok, mégpedig teljes jogú állampolgárok, akiket nem lehet mindenféle abszolutisztikus dekrétumokkal „idegen nemzetiségűek”-nek deklarálni, és mint közveszélyes elemeket, állandóan rendőri felügyelet alatt tartani.

Épp azért harcolnunk kell minden, a magyarságunkat érő nyílt támadás ellen épp úgy, mint azokkal a ravaszságokkal szemben, amelyekkel a burkolt magyarpusztító munkát leplezni igyekeznek.

Nemcsak a közismert romanizáló törekvések ellen kell ugyanis küzdenünk, mintha például a magyar iskolákat akarják megszüntetni, hanem az ellen is, amikor lakásevakuálási rendelet, birtokreform, ipari üzemek nacionalizálása, választási törvény, kerületi beosztás stb. stb. címén óhajt a hatalom, burkoltan romanizálni.

E téren pedig eredményt kizárólag a gazdasági vagy kulturális szervezkedéssel elérni nemcsak, hogy nem lehet, de semmi okunk sincs arra, hogy küzdelmünket ilyen szűk korlátok közé redukáljuk.

Sokkal nagyobb a feladat, amelyre a magyarság vezetőinek vállalkozniuk kell, és sokkal elszántabb az ellenfél, semhogy a kérdést pusztán társadalmi úton megoldani lehetne.

Itt a legbátrabb és legnyíltabb politikai harcra van szükség, mert a néma bánatban elmerülő és a semmi akadályt nem gördítő magyarságot a hatalom kezelői spekulációikban, mint „quantité négligeable”-t még figyelembe sem fogják venni.

Ha majd minden egyes – a magyarságot ért – sérelem gondos védelemben fog részesülni, ha minden injuria megtorlását egy szervezett, egységes tömeg fogja illetékes helyen követelni, és annak jóvátételét makacsul szorgalmazni, azt hiszem, el fog menni a kedve épp úgy a központban tájékozatlanul ülő vezetőnek, mint a perifériákon félelem nélkül vígan garázdálkodó basáknak attól, hogy minden köznapi kérdésben irredenta lázadást igyekezzenek leplezni és megtorolni.

A legnagyobb szorgalommal kell elsősorban azon fáradsunk, hogy az egész román politikai közvéleménybe, valamint a nemzetközi köztudatba is belevéssük azt a tényt, hogy a régi nemzetileg homogén Románia, a békeszerződés után poliglott állammá devalválódott.

Ezt az államot tehát, a XX. században, a világháború tanúságai után, csakis a poliglott állam természetének megfelelően lehet kormányozni, és minden más irányú merényes kísérlet, csúf kudarcot fog vallani.

Az „egységes nemzeti állam kiépítésére” irányuló törekvések ideje lejárt. A primitív népeket asszimilálhatta a középkor hatalmas hódító népe, ám az ezeréves magyar kultúra, a városok ipari és kereskedelmi centrumai, a magyar falu tradíciói mindig hatalmas akadályai lesznek az ilyen, ma már naivnak mondható – nacionalista törekvéseknek.

A politikai harcra való szervezkedés tehát semmi késedelmet nem szenvedhet. Egyesülnie kell e célra mindazoknak, kik ezen akcióra a békeszerződés aláírásáig és később annak ratifikálásáig vártak, azokkal is, kik e lépéssel szemben régebben sem tápláltak különösebb lelkiismereti aggályokat.

Ezek a dátumok most leteltek, az ellentétek most részben eliminálódtak, és így most, – kivéve e megállapításból magyar ügyünk egy-két notórius árulóit, most már Apáthy Istvánnak, e sokat szenvedett magyarnak tanácsát kell, hogy elfogadjuk: „oly kevesen vagyunk, hogy nemcsak a hazaárulóknak, de még a más politikai állásponton levőknek is meg kell bocsájtanunk”.

A kérdés ezek után az: mi lenne e politikai szervezkedés célja illetve programja.

Okos politikai program csakis a lehetőségek határain belül elérhető célokat tűzhet ki maga elé. A napi politikai küzdelem tárgya csak az lehet, hogy a jövő optimista perspektívája mit mutat, az ma momentán nem irányíthatja cselekvő elhatározásunkat.

Egyébként már az elérendő célok fontosságának mértéke is megállapít bizonyos sorrendet:

A legsürgősebb lenne talán: a békeszerződésben garantált ama jogunk kivívása, hogy a magyar községeknek kulturális és vallási tekintetben autonóm hatáskör adandó. Hogy azután a városok politikai autonómiája, a választói reform, a tisztviselők ügye, a lakáskérdés, a kitelepítés, az ipari és kereskedelmi vállalatok nacionalizálása, földreform és végül a kantonális rendszerű teljes nemzeti autonómia stb. stb. kérdések azután mily egymásutánban fognak következni, az már a későbbi taktikai feladat, melynek megoldására a szervezett magyarság mindenesetre meg fogja a legalkalmasabb módot találni.

Legkívánatosabb lenne mindenestre, ha a politikai pártban tömörült magyar nemzet, a küzdelemben együtt haladhatna úgy a többi nemzeti kisebbségekkel, mint a szociáldemokrata pártokkal.

Az új román állam 30 százaléknyi nemzeti kisebbsége a szocialistákkal együtt oly hatalmas blokkot tudna alkotni, amellyel minden komoly politikai tényező kénytelen lenne számolni.

A kooperációnak meglennének a tárgyi alapjai is. Hisz mindazok a szociális nemzeti jogok, melyeket az egyes kisebbségek a maguk részére követlenek, bent foglaltnak a szociáldemokrata párt minden közös emberi jogért küzdő programjában is.

Sajnos, az osztályharc elvi alapján álló magyar szociáldemokrácia nem akar egyesülni a minden társadalmi réteget összefogó magyar polgári nacionalista pártokkal, és külön vívja meg a maga harcát, bármennyire igyekeznék is egy esetleg megalakítandó magyar nemzeti demokrata párt a szocializmus ideáljait magáévá tenni és egy jobb társadalmi rendszer érdekében *forradalmi mozgalmak nélkül*, fokozatosan haladva alkotmányos úton rendíthetetlenül tovább küzdeni.

* Ez a cikk, úgy ahogy egészében az olvasó előtt megjelenik, egy interjúnak köszönheti létezését. A Zord Idő politikai szerkesztője helyesnek és időszerűnek vélte megszólaltatni a magyarság aktivitásba lépésének egy olyan hívét, aki sem elszármított akciók részese nem volt, sem politikai szerepelni vágyással nem gyanúsítható. Az interjú során, melyet e „szürké”-vel folytattam le, az adott politikai helyzet minden vonatkozásai felmerültek és érdekes volt: egyszer már csoportosítva hallanom az aktivitás indikációit és kontraindikációit, különösen olyan ember szájából, akinek objektivitása nem szenved sem valamely politikai múlt, sem valamely áhított politikai jövő regarde-jaitól.

Magasabb szempontú olvasóközönségünk bizonyára szívesen veszi ezt a közleményt, melynek tárgyilagos taglalhatását szerzője, nevének közlésével sem akarta súlyosbítani.

Ugyanez a szempont vezeti a lap politikai vezetőjét is, mikor a cikket minden kommentár nélkül adja szedés alá. Szóljon a cikk azokhoz, akikhez intézve van, minden zavaró kíséret nélkül.

Érdeklődéssel várjuk e közlemény fogadtatását, és készségeggel adunk teret a szélesebb körű megvitatásnak.

Zord Idő, 1920, 22. szám